

Foia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PRESTA

14/26

mai

1867.

Este in fie care septemana odata, adeca domineo's
contienendu o cola si diumetate.

Pretiu la pentru Austria

pe Febr. Sept. 5 fl. —
pe Febr.—Dec. 7 fl. — cr.

Pentru Romania

pe Febr.—Sept. doi galbeni.

Nr.

20.

Cancelari'a redactiunei

Strat'a morariloru Nr. 10.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Epistolele nefrancate nu se primescu si opurile
anonime nu se publica.

III

cursu

anualu.

Andreiu Muresianu.

Totu de una ni im-
plinimu o detorintia natiu-
nala, de câte ori reinviâ-
mu memori'a barbatiloru
nostri binemeritati, cu atâ-
t'a mai sacra detorintia
avemu sê implinimu dara
atunci, candu avemu sê
aprimdemu faci'a de pie-
tate memoriei sacre, a ce-
lui d'antâiu bardu natiu-
nalu, care a sciutu sê re-
descepte spiritulu amor-
tîtu alu natiunei, — care
a sciutu sê vorbésca to-
tuoror inimeloru romane.

Bardulu nostru na-
tionalu a fostu mai multu
ca unu poetu escelinte,
elu a fostu geniulu natiu-
nei, care prin cantârile
sale cele dulci si armoni-
óse, a deschisu inimele, a
luminatu spiritele roma-
niloru, ca sê simtia si sê

Andreiu Muresianu.

*védia, câ au unu vemtorru
stralucitu, — a aretatu
calea sigura si drépta ca-
tra fericirea si marirea
natiunala . . . „uniti-ve
in cugetu, uniti-ve 'n sim-
tiri!'“*

Si candu redescéptâ-
mu memori'a acestui ge-
niu natiunalu, fara indo-
iéla, fia-care romanu se va
intrebá pe sine, câ óre n'a
uitatu cuvintele ceresci
ale maiestrului, — óre
pe langa stim'a si admi-
ratiunea ce i-o pastrâmu,
nu amu uitatu invetiaturile
salvatóre ale lui?!

Numele lui *Andreiu
Muresianu* abunasémae in-
tiparitu in inimele ro-
mane, — e de lipsa inse
ca sê nu uitâmu cele ce
amu invetiatu de la din-
sulu, din opurile sale, si
mai presusu de tóte e de
lipsa ca sê ne si acomo-

dâmu aceluor precepte sanetóse si salvatóre pentru natiune.

Nu este aci loculu si oca siunea, ca sê aretâmu frumsetiele pretîose ale creatiunilor lui Andreiu Muresianu, — neci sê caraptrisâmu maréti'a sa activitate atâtu pe terenulu museloru, câtu si pe celu politicu — natiunalu.

Tempulu dóra va indemná pre barbatii cu pene mai demne de glorificarea marelui poetu natiunalu sê arete posteritâti, câ fii presintelui au sciutu sê stimeze si adoreze cu deplina demnitate creatiunile maretie ale lui.

Asta data noi ni implinimu detorinti'a nóstra de a amintí câte-va date ce amu potutu aflá si audí din viéti'a acestui barbatu mare, — fórté pucine voru fi acele, — dar dorere câ barbatii cari au fostu fericiti de a-lu cunósce mai de aprópe, a vietiuí impreuna cu dinsulu, nu au grabitu sê scrie cele ce sciú despre viéti'a publica si privata dóra, intru câtu s'aru aflá si abuna-séma trebuie sê fi fostu date de insemnatu pentru posteritate celu pucinu, câ-ci asié facu tóte natiunile culte, cari si-stiméza barbatii mari si se stiméza pe sine. Adeseori ne plangemu câ mai nemica nu scimu despre barbatii mari din trecutu, si in presinte totu atâtu de nepasettori ne aretâmu ca si contemporanii nemoritoriului *Sincai, Maioru . . . si altii.*

Andreiu Muresianu s'a nascutu in 16 novemvre 1816 in orasiulu Bistritia din Transilvania; parintii lui Teodoru si Eftimia erau de o stare, cum e starea celoru mai multi romani, impresorata de lipse si neajunsuri, — ei traiau din moraritu, — isvoru simplu de traitu, dar destulu ca omulu serguitoriu, cum a fostu tata-seu, sê-si sustiena cas'a dupa cerintiele modeste a le tempului de-atunci, — si inca sê-i mai remana câti-va cruceri pentru de a dá pruncutiulu la scóla, ca sê invetie, câ dieu, aru fi pecatu sê remana fara de-a scí carte pe langa mintea cea frumósa si agera ce o are asié cugetá tât'a lui Andreiu, candu lu-vedea sprintenu, vioiu si câ a facutu ce-va, prin care a meritatu lauda.

Pe tempulu acela inse, nu se aflá neci urma de seóla romanésca pe acolo, asié dara primele cunoscintie de a scrie si cetí le-a primitu de la unu granitariu din Valea Rocnei, anume Danila Dobasiu. Dupa acést'a scurta invetiatura natiunala ceroetá scólele normale din locu, ér' studiele gimnasiale le-a ascultatu in gimnasiulu Piaristiloru totu in Bistritia, — unde s'a distinsu prin portarea si invetiatur'a sa cea escelinta, candu intre atátia fii de magnati elu a fostu totu primulu eminentu.

Absolvindu aci gimnasiulu, la recomandatiunea protopopului Maioru din Bistritia, a mersu la Blasiu unde absolví studiele filosofice, precumu si teologi'a totu cu distinctiune.

Esîndu din teologia la an 1838 fú provocatu de zelosii comercianti si cetatieni din Brasiovu la scól'a loru din cetate de profesoru si conducatoriu, — elu primí câ-ci misiunea lui erá de a invetiá si instruí, — totu in acelu anu fú chiamatu si de profesoru la gimnasiulu rom. cat. de acolo, unde impreuna cu veru-seu, eruditulu Iacobu Muresianu, vre-o diece ani a servitu la altariulu museloru, — sub acestu tempu lucrá totu de o data si la „Gazeta“ fiindu colaboratoru pe langa pré meritatulu publicistu alu nostru Georgiu Baritiu, pe atunci redactorulu foiei amintite.

Lucrarea literaria a lui Andreiu Muresianu se datéza de la an. 1839, adeca de candu a esítu in „Gazeta“ cu poesii si alte lucrâri literarie, — noi inse credemu câ inca inainte de acést'a cu vre-o câti-va ani a trebuitu sê lucre, câ-ci la prim'a sa pasíre ca literatu, a tradatu si desterritate pe langa talentulu escelinte.

La an. 1846 fiindu aredicatu gimnasiulu rom. cat. la gradulu de gimn. superioru, cu acea oca siune cancelaria publica nu s'isbratu sa a aredicatu meritele lui ca profesoru eruditu si neobositu.

Intre aceste sosí anulu 1848. Intre acele eveneminte maretie, pre Andreiu Muresianu si Barnutiú i vedemu stralucindu ca doi meteori datatori de lumina si viétiá, i vedemu ca pe doi factori principali ai rescolarei natiunale, — ambii poternici si devotati causei sante a natiunei.

Unulu cu oratori'a sa cea poternica si fulgeratóre, celalaltu éra cu lir'a farmecatóre si adancu miscatóre au adunátu si insufletítu pre mfi si mfi de . . . „betrani, barbati, juni, teneri“ ca sê se lupte pentru libertate si natiunalitate „in loculu gloriosu!“

Program'a natiunala, testamentulu santu alu apostoliloru nostri si evangeli'a credintiei natiunale s'a scrisu cu litere de auru in „Resunetulu“ cantatu de natiunea intréga.

Cetiti acele cuvinte sacre, si veti admirá in acele pre filosofulu escelinte, pre diplomatulu mare, pre sacerdotele altariului santu alu libertatei si mai pre susu de tóte — pre geniulu desceptatoriu si mangaiatoriu alu natiunei amórtite sub sclavi'a indelungata tóte cuvintele acele esprimu intieptiune adanca, patriotismu curatu, amóre sacra, si descépta credintia si sperantia intr' unu viitoriu ferice si gloriosu. . . .

Apoi acestu talentu stralucitu, — pre poetulu celu mai escelinte dóra alu toturoru romaniloru de traiá între giurstári favoritóre ca unu *Goethe* si *Voltaire*, — pre acestu geniu natiunalu, pre carele ni-l'a tramisu provedinti'a sê ne descepte spre o viétiá maisublima, la anulu 1850 lu-vedemu lucrandu in cancelari'a prosaica a guvernului din Sabíu ca translatoru cu rangu de concipistu . . . poetulu blandu si fragedu de la natura a trebuitu sê implinésca lucrurile cele mai seci, — elu, care ardea pentru libertate, trebuia sê traduca ordinatiunile si legile sugrumatórie de libertate si natiunalitate ale guvernului absolutisticu . . . ni potemu inchipuf câtu de amaru i-a ff fostu viéti'a, candu avea sê se ostenésca pentru sustienerea vietiei.

Apoi sê mai adaugemu si acele suferintie ce erau planuite de unii intriganti in contra lui, si de la cari numai asié ceva nu a potutu asceptá, — o inima atátu de blanda, frageda si curata ca a lui, aru ff trebuitu sê incete de-a mai bate, — si abunaséma pre curendu i s'ar ff stinsu viéti'a vediendu-se uitatu si parasitu de ai sei, — dar provedinti'a i-a tramisu si lui unu angeru mangaiatoriu, — amat'a sa socia lu-consolá in acele tempuri fatale si a sciutu sê mai lungésca viéti'a atátu de pretiósá pentru natiune.

Si acestei amabile fintie se póte multiamí, cá „*bardulu natiunei*“ cadiutu in pesimismu, a mai luatú candu si candu lir'a sa cea farmecátore, pentru ca sub numele „*Eremitulu din Carpati*“ sê deplanga, nu perderea visuriloru sale de auru, ci — sórtea trista a natiunei.

Poesiile sale cele mai escelinte se latfra pe aripele zefiriloru peste tóte locurile locuite de romani, dar la 1862 la provocarea mai multoru barbati renumiti si-a edatu poesiele intr' unu tomu, — care numai de câtu fú premiatu de Asociatiunea Transilvaniei cu unu premiu de o suta de galbeni.

Afara de poesií au mai scrisu si alte lucrari, ce au aparutu in foile romane, la 1842 a edatu : „*Ícón'a creșcerei*“, o carte fórte pretiósá.

Inainte de a cadé in ból'a ce-i curmá viéti'a mai traduse *Analele* lui Tacitu, cari impreuna cu alte manuscripte ale sale, ascépta ederea — dóra in viitoriu, candu se voru pretiuf mai bine ostenelile barbatiloru devotati culturei natiunale.

Ból'a șá fatala, escata din iritatiune nervósa, ajunsé acuma la culmea sa, — dupa ce a jacutu 2 septemani, in $12/24$ oct. 1863, sér'a la 10 óre si-respirá spiritulu seu celu sublimu, — se stinse viéti'a marelui poetu, — dar natiunea

i-a impletitu cunun'a nemorirei pentru totu de una pana candu va mai vietiuí romanu pe pamentu.

Catra unu amicu.

(In diu'a de S. Georgiu.)

O radia de lumina la robulu din prinsóre,
Ce n'are di placuta, minutu de bucuria,
In pesterea-i adanca ce dulce va sê-i fia !
Intocma ca si ventulu la nai'a plutitóre ;

O rósa purpuria plantata in pamentu,
Ce veselu ti-zimbescé, candu norii cei de véra
I dau prin róua lina doritulu nutrementu,
Crutiand'o de caldur'a ce ar' arde-o din afara :

Asié se fericesce Romanulu adi cu tine,
Câ-i scapi cu norocire vaselulu de furtuna ;
Romanulu ce-si uitase de glori'a strabuna,
Crediendu câ n'are 'n lume s' astepte vre unu bine.

Romanulu ce dormise unu tempu indelungatu,
Alu carui nume-ajunse a fi de risu sub sóre,
Prin lung'a ta silintia acum e desteptatu ;
In scurtu va stá de sine ca prunculu pe picióre.

Pasiesce deci pe calea ce mintea-ti o propune ;
Ea un'a ne va duce pre toti spre fericire.
Moralu ti-este scopulu, virtutea-a ta marire :
Nu-ti pese de prapaste, de desele furtune !

Eroii ce-si incrunta in sange arm'a loru,
Turtescu cetâti frumóse in órb'a loru mania,
Ei suflete nu 'ndrépta, alu loru scopu e *omoru* ;
Despartu pe fi de tata, barbatu de-a sa socia.

Tu inse pui la teneri principiulu fericirei,
Candu díci câ consciinti'a se simte multiumita,
De face vre-o virtute, de reu candu e ferita,
Ací se 'nvêrte legea, temeulu omenirei.

Primesce dar' Barbate, adanculu simtiementu,
Cu care te saluta o anima plapanda ;
Si crede c'alu teu nume sborandu preste mormentu
Va da de nemorire, de clim'a cea mai blanda *).

Brasiovu, 23 aprile c. v. 1845.

Andrieu Muresianu.

*) Acésta oda — adresata catra d. G. Baritiu — se afla tiparita numai intr'unu esemplaru pe atlasu albu, cu slove cirile.

Red.

SIMONID'A.

Novela istorica originala.

(Urmare.)

O astu-feliu de tristétia si neci unu spiritu mangaetoriu semená a fí momentulu celu mai tragicu in viéti'a omenésca. Plangeri funebre sunau in odâile domnesci. „Simonida si Evadne au parasitu palatiulu pentru totu de una“ suná prin tóte anghiurile. Indesiertu câ-ci astu-feliu este spiritulu obscuru alu omului, in câtu productulu simpletâti, nebuniei si a neprejudecârii in serii de ani-lu scimu plange cu o inima descepta si compatimitorie.

— In culmea betranetieloru, dîce d. Andronicu reculegandu-se, — lipsitu de ori ce radiemu de ori ce bucuria, pre langa vecinii resculati de tóte partile si aruncati a supra provincioloru, vedu de o parte insu-si pre fiu-meu Andronicu (ca domnu numitu mai tardîu „celu ténuru“) revoltatu in contra-mi, turburandu supusii, si voindu sê-mi rapésca tronulu, de óra ce betranetiele mele i se paru pré indelungate, de alta parte Simonida ultimulu refugiu alu meu ca unu cometu ratecitoriu o vedu pierduta prin asta lume. Simonid'o! Simonid'o! cunoscu a mea eroare dar' ah e prea tardiu! si cade melancolicu.

Domn'a Despina radiemata pre brotiele Eudosiei si a servantei se petrece in o odaie separata.

Domnulu Andronicu parte câ erá mai impetritu, parte câ pentru imposanti'a cercustârilor nu potea sê dea tempu la unu síru lungu de lamentâri, incepe a cercá intre mai multe rele cele mai mici, séu prin unu actu sícanosu sê scape de odata din abisulu fatalu in care parca a descinde totu mai afundu.

— Mane va sê vina Stefanu, dîce medítandu in sine, — ca convorbirea de mai multi ani sê o sigilâmu prin unu actu solemnu. Ce va dîce acelu spunendu-i, câ Simonid'a este pierduta, ore nu va avé totu dreptulu sê cugete, câ totu casulu este o inventiune spanica din partea nóstra. Ce rusînare va cadé pre capulu dîsului vediendu-se chiamatu la curtea nóstra spre a fí objectulu de risu alu Constantinopolei si a principiloru vecini. Ce infamía pre numele nostru, pre curtea constantina, ce intru adeveru va presentá lunei decadintia si demoralisarea cea mai infernala si pre domnitorii ce mai ticalosi. Elu va avé totu dreptulu, ca cu arm'a in mana sê si spele pét'a cadiuta a supra-i si sê recastige onórea vatemata a casei sale. Romani, Serbi, Osmani si insu-si fiulu meu privescu a supra

imperiiulu meu, ca insu-si cârdulu de vulturi a supra mielului ratecitu, ca unulu séu altulu sê-lu faca préda sê-si. Sê intru in monastire este pré tardîu, câ-ci neamiculu si acolo me va persecuá, ba insu-si amicululu meu cu dreptu ar poté trage sabi'a a supra capulu meu, lasandu-mi imperiiulu in o astu-feliu de fluctuatiune volburósa. — Unu singuru mediu — unu singuru mediu, este de a scapá din acestu labirintu dedalicu, dar' fiindu câ e singur'a medicina pentru morbulu imperiiulu, e si tare consultu. Lasu faim'a sê sbóre câ Simonid'a este in cas'a parintiesca si cumca nu ne-a parasitu, curteniloru celoru mai intimi sub pedéps'a vietiei le oprescu ori ce tradare a planeloru mele. Noi insi-ne trebe sê aretâmu o inima voiosa si unu spiritu multumitu. Ér Antigone fiic'a principelui din Rodusu mane se va cununá cu Stefanu sub nume de Simonid'a. Astu-feliu de cercustâri grele voru escusá crim'a comisa in favórea imperiiulu si a curtiei mele. Ér insa-si Antigone nu-si scéfe neci originea, neci numele familiariu, câ-ci dupa ce abié de 5 luni fiindu câ ambii ei parinti cadiura victima asasinatoriului si a poporului resculatu, viéti'a ei fara de a ne contrage inimicitie dautatióse, insi-ne ca consangeni nu o poteamu altmintrele salvá, si usioru potemu sê dâmu adi pre facia ~~cupea~~ ~~de~~ ~~adeveratu~~ ei parinti.

Si asié in dîu'a urmatóre in capel'a curtii cu pucina pompa se celebréza cunun'ia lui Stefanu Despotulu Serbiei cu princes'a de Rodusu sub nume de Simonid'a. Stefanu in cea mai intima familiaritate cu curtea bisantina se reintórcé in Serbi'a. Domnulu Andronicu pre unu momentu se vede de nou asediatu pre tronulu celu vacilatoriu.

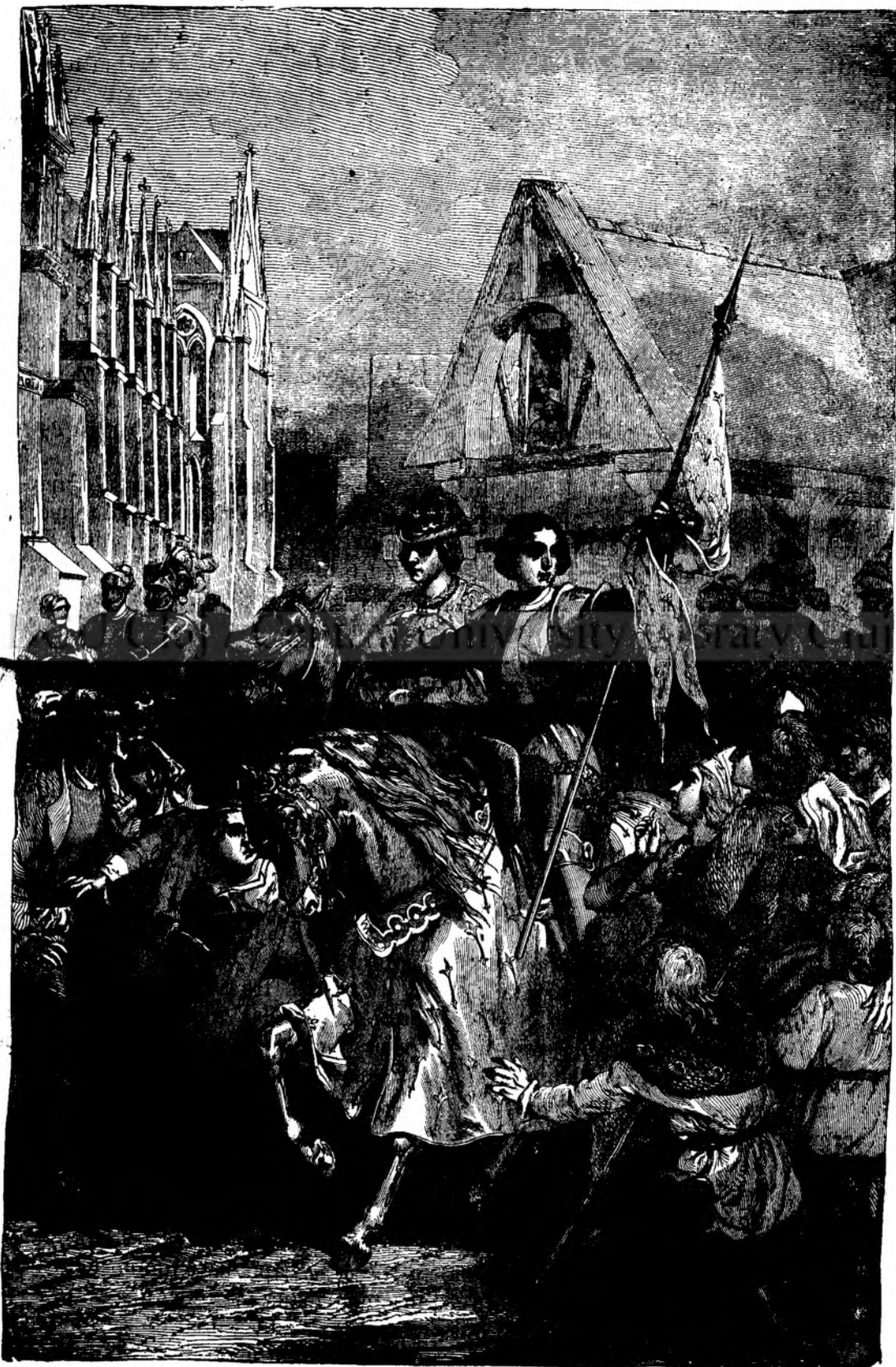
III.

Este o casualitate rara in istori'a popóreloru in câtu tierile romane asiediate la cornulu nordico-vesticu alu marei negre seculi intregi trebuira se ffa espuse trecerei, devastarei, de multe ori unui jugu mai multu ori mai pucinu duratoriu a-lu popóreloru barbare, ce Asi'a le nascea, ér Rusi'a meridionala le pastrá in sinulu seu, ca dupa capricele ei adi ori mane sê le dimita ca unu alu doile diluviu a supra campuriloru Europei.

Astu-feliu si pre la anulu 1304. popóre necunoscute atâtu dupa originea câtu si dupa limb'a lor, ce istoricii-i numira Scitii boreali de nou se versara spre tierile romanesci, fara altu scopu de câtu mai multu din unu motivu naturalu nomadicu.

(Va urmá.)

Nicolau Densusianu.

Virgin'a de Orleans conduce pre Carolu VII. in Rheims la incoronare.

Suveniri din Bucuresci.

I.

(Pornire pe cale, — unu visu de auru, nimfele si satirii, — hor'a natiunala, — capriciele surugiloru, — ce e bacsisiulu? — unu unguru — desceptatu, — intrare triumfala, — promisiuni pe alta data!)

„La Bucuresci . . . la Bucuresci!“ — erá unic'a mea dorintia, ce me neodihnea din tempulu, candu am sciutu, câ mai existe o patria romana, unde datinele si moravurile strabune romanesci sunt respeptate de fiii natiunei mele si nu sunt batjocorite de straini; — „la Bucuresci . . . la Bucuresci!“ — erá singur'a mea eschiamatiune, de câte ori numai me intelniam cu unu romanu — „din tíera,“ care mi-escitá dorinti'a de a vedé o tíera, unde romanii sunt stepanitori si unde nu e crima (?) de a-si iubi natiunea sa

Am trecut granitiele afurisite ce despartu „pre fratii de-unu sange si de-o mama“ eram pe pamentulu Romaniei, sórele de véra stralucea in pompa serbatorésca . . . campiele manóse si incununate gratiosu de cunun'a muntiloru maiestosi surideau cu unu farmecu extraordinariu pentru mine, — stamu inuimitu, si nu credeam, câ nu visezu, — si intr' adeveru erá unu visu de auru, care me straportá printre valcelile deliciose si balsamate de flori . . . m'am suitu de nou in caru si am ajunsu in satulu celu d'antáiu alu Romaniei.

Erá chiaru o diua de serbare, erá dominec'a Rosalieloru, poporulu imbracatu serbatorésce chiaru esiá din beserica si eu me incantam delectandu-me in porturile gratióse a le romanceloru si mai gratióse, cari ca nisce nimfe plapande surideau, candu treceau tenerii atleti si mandri ca nisce craisiori.

In scurtu facui cunoscintia cu unu bravu preotu din acelu satu, — betranulu parinte me primí cu mare afabilitate, me poftí la casa lui, si eu nu potui sê refusu acea bunavointia, cu tóte câ grabeam sê mergu mai departe . . . sê sboru — „la Bucuresci . . . la Bucuresci!“

Dupa prandiu se aduná poporulu in curtea preotului, unde tenerii numai de câtu formara o hora si la sunetele simple, dar armonióse ale unui lautariu dantiuira ca satirii cei sburdalneci cu nimfele blande si gratióse ca rosele imbobocite.

Nici decátu sê cugetati, câ cele amintite, aru fi numai inchipuirele poetice ale unui admiratoriu, rapitu de farmeculu ideiloru sale, — erá unu adeveru, — totu ce vedeam, ce sentiam in acelu momentu erá o realitate frumósa ca unu visu de auru.

Junii atleti impreuna cu fetitiele gratióse formau o cununa dantiuitória, — acele nimfe plapande surideau incantate de cantecele glutetie si amoróse ale teneriloru vói, dar seriosi si mandri ca bradii muntiloru.

Cu multa dorere am trebuitu sê parasescu acésta petrecere frumósa si patriarcala, ce m'a multiamitu peste mesura, — si atunci am cugetatu a casa, la patri'a mea natala, la Banatulu Timisiañu, unde in cea mai mare parte, s'au lasatu de acésta datina strabuna si frumósa, unde tenerii in locu sê mérga la jocu in curtea preotului, mai bucurosu se ducu — la birtu. — Sciui inse fórte bine, câ si ací in multe locuri se forméza joculu teneriloru 'naintea besericei, inse ar fi de doritu ca pretutindene se fia priveghiati tenerii de ochii betraniloru buni si iubitori de datinele strabune.

M'am dusu la posta pentru ca sê-mi ceru unu caru pana la Bucuresci.

Cerui cai buni, ca sê potu ajunge câtu mai in graba, — acolo mai asceptá unu caletoriu, — erá unu preotu magiaru tramisu din Ungaria pentru protestantii magiari ce sunt respiti prin Romania.

Ambii ne suirâmu in caru, — si elu grabiá ca mine, deci ne-am intielesu sê promitemu, su rugimul, ~~ca~~ ~~ne~~ ~~va~~ ~~duce~~ ~~cátu~~ ~~se~~ ~~póte~~ — mai rapede.

Caruti'a postei erá o carucióra mica cu patru rotitie mici ca rótele plugului, nici unu cuiu de feru pe tóta caruti'a, tóta erá de lemn, — ne ingrigeamu câ in astfelu de caru triumfalu nu vomu poté ajunge nici pana la marginea satului, decum pana la Bucuresci.

— Lasa, cocóne, câ rabda aceea si pana dincolo de Bucuresci, nu te teme! — mi-díse surugiulu.

Caruti'a trasa de patru cai iuti ca zmeii sburá cu noi, dar numai de câtu erá sê ne dâmu peste capu de nu ne tieneamu bine de scaritiele carutiei.

Acuma incepuramu alta negotiatiune cu surugiulu, care in speranti'a bacsisiului bunu maná paganescu, — in desiertu strigamu sê mane mai incetu, elu se facea câ nu aude nemicu si pocniá totu pocniá si plesniá cu sbiciulu.

In urma strigai, câ i vomu dá bacsisiu — si mai bunu, apoi asta numai de câtu o audí, si incepù a maná mai incetu.

La statiunea mai de aprópe se schimbarea caii si surugiulu, — care abunaséna informatu de celu alaltu, maná fórte incetu, — atunci inse ne-amu fostu mai dedatu si noi, deci pofteamu câ sê mane mai tare.

Acesta inca erá, surdu, dar curendu se indreptá audíndu, cá are se primésca doi sfanti de la noi.

Asié am ajunsu la Bucuresci totu platindu la bacsisiuri ca sê mane surugiulu respektivu mai iute, séu mai incetu, câtu in urma ne-am pomenitu cá amu platitu calea indoita.

Dar ce ni pasa? — acuma — suntemu in Bucuresci!

Nici cá avui tempu sê spunu câtu m'am disputatu cu tovarasiulu meu, care pretindea, cá acelu pamentu, inca e ungrescu, — si din acésta cauza ne-am despartítu cam superati unulu pe altulu.

Peste siese septemani, candu am convenitu de nou cu dinsulu, l'am intrebatu, cum se simte in acésta tíera — ungresca?

Bietulu unguru se rusînà, si mi-marturisi, cá nu e totu adeveru, ce sta in istoriele ungresci, si cá dieu, ca sê póte predicá chiaru poporeniloru sei, trebuie sê invetie romanesc.

Asié apoi, erá pace intre noi.

Aflaiu dara si unu unguru, care — se descépta!

Dar éta, cá acuma observezu, cá am promis descrierea souveniriloru mele din Bucuresci, si inca abea am intratu in capitala, — sê-mi permite-ti inse, frumóseloru cetitorie, ca antaiu sê mai repausesu nitielu dupa ostenele caletoriei indelungate, si ca sê-mi facu si eu toalet'a cuviintósa, cá-ci abunaséma veti aprehená — si cu totu dreptulu — déca mi-asiu face onorea — fara sê fiu scuturatu pulverea de drumu.

Asié dara — pana la revedere!

Iulianu Grozescu.

Virgin'a de Orleanu.

(La ilustratiunea de pe pagin'a 238.)

In istori'a natiuniloru adeseori se ivesc nesce fiintie, ce paru a fi tramise de providinti'a cerésca, — nesce femei devotate cu totu sufletulu causei natiunale, cari prin farmeculu inspiratiuniloru nobile descépta credinti'a, speranti'a natiunei si insufla curagiu si taria de carap-teru in barbatii amortíti.

Astfelu de femei brave sunt angerii paditori ai patriei si natiunei loru, — asemenea brave dîne si matróna aflâmu si in istori'a natiunei nóstre, — intre cari mam'a lui Stefanu celu mare mai presusu de tóte se naltia.

O astfelu de fiintia divina a avutu si Francia — decadiuta pe acelu tempu, inse éra in-

naltia la viétia prin devotamentulu sacru alu unei virgine, despre care avemu sê vorbimu.

Provinciele cele mai frumóse ale Franciei devenira sub stepanirea anglesiloru, candu a moritu regele Carolu VI. — Nenorocitulu rege esítu din minti fiindu pe mórte a subscrisu unu testamentu facutu de cei de pe langa sine, cari toti erau venduti anglesiloru, prin care testamentu a eschisu din ereditate pre fiulu seu si coron'a Franciei a testat'o regelui Angliei.

Pre tenerulu Enricu VI., regele Angliei, l'au incoronatu si in Paris de regele Franciei; principii de Burgundia si Bretagne se aliara cu dinsulu, ma ce e mai multu, regin'a veduva, Isabela bavarésa inca persecuá pre fiulu seu, carele acuma a luat numele de Carolu VII.

Tenerulu rege alu Franciei erá parasitu si uitatu de toti, afara de cateva orasie si provincie, cari remasera credintiose regelui legalu alu tiei, — inse neamiculu totu mai amenintatoriu erá, si Carolu cu ai sei desperase. — Anglesii luara cu asaltu Orleanulu, bietulu rege alu Franciei s'a retrasu desperatu catra médiadi. — Erá anulu 1429, in lun'a lui martiu de odata se ivi o féta de la sate, o fiintia necunoscuta, carea condusa de doi calareti nobili, fiindu invescuta 'n vestminte barbatesci, se ivi in curtea lui Carolu si s'a dechiaratu, cá pre dins'a a tramis'o Ddieu si fetiór'a Maria spre eliberarea Franciei.

Ioana d' Arc erá numele acestei fiintie estra ordinarie, s'a nascutu in satulu Dom Remy de pe langa Mosela. Erá o féta simpla si seraca, — padiá caprele si vacel la campu. Mintea sa cea iritata erá impresorata de visiuni, fórte mare impresiune a avutu asupra ei decadinti'a si rusínea tiei sale, carea gema sub poterea de feru a anglesiloru, — in fine s'a intaritu in sine acea convingere tare, cá ea e alésa si chiamata de Ddieu pentru ca sê elibereze patri'a sa de sub jugulu superbiloru neamici. — Temendu-se cá parintii ei nu voru crede in misiunea sa cerésca, s'a dusu la unu unchiu alu ei din Bugie, caruia i-a dîsu :

— Arcangelulu Mihaiu cu sant'a Margita si Catarina mi s'au ivitu si mi-au demandatu, ca sê eliberezu Orleanulu si sê conducu pre regele in Rheims spre incoronare.

Unchiulu ei umblà pana aflà calareti nobili, cari inca credendu asertiunile fetei, o dusera 'naintea lui Carolu in Chinon, unde se sustinea elu pe atunci.

Trei dîle s'a totu svatuitu curtea domnésca cá s'o lase 'naintea regelui? — Candu dupa aceste ea cunoscu pre regele ascunsu intre cur-

tenii sei si i-a dîsu o rugatiune, ce a fostu dîsu regele in tempurile grele, dar fara s'o mai fi spusu cuiva, atunci si regele a crediutu in misiunea sa cea cerésca.

Teologii invetiati de la universitatea de Poitiers venira ca la minune si se nisura a aduce fét'a in tentatiune, punendu-i intrebari ecuvóce si ea nu venì in perplesitate, ci sciù sê respunde la tóte intrebarile de minune; atunci mitropolitulu de Embonna intr'o disertatiune fórte erudita a demustratu posibilitatea ingrigirei nemidilocite a lui Ddieu; nime nu se mai putea indof despre adeverulu misiunei ei ceresci.

Acum virgin'a capetà unu capitaniu, cati-va aprodi si o trupa de soldati, carora fórte aspru li-a demandatu ca sê nu injure, sê nu jóce jocuri hazarde si sê nu jafuiesca. Apoi a spusu, câ in beseric'a santei Catarine din Fierbois este ascunsa o sabia insemnata cu cinc cruci, — cerù sabi'a aceea, — carea o si aflara aruncata intre alte multe vechituri nepretiuite, si i-o adusera.

In 27. aprile invescuta in pantera, mergandu pe unu calu albu si tienendu intr'o mana unu standardu albu, a strabatutu printre cetele neamiciloru si impreuna cu 200 de lancieri a intratu cu triumfu in orasiulu Orleanu, acuma eliberatu de asaltulu anglesiloru.

Indesiertu o totu amenintiau anglesii, ca déca o voru prinde, fara indurare o voru arde ca pe o strigóia, — din acelu momentu sórtea incepù a fi favoritóre pentru francesi, — in mai multe atacuri unulu dupa altulu respinsera pre neamici cu victoria. — Pe unde numai trecea virgin'a tramisa de Ddieu, pretutindene falfaiá victoriosu standardulu Franciei.

Neamiculu inca totu statea dincolo peste apa. in 7 maiu inse Ioana d' Arc insocita de captiva eroi alesi a trecut peste apa si a atacatu taber'a neamicului pe din dereptulu, pana candu totu in acelu momentu si cetatienii erupsera din orasiu si facura atacu in frunte. O sagéta sborà in gutulu virginei, iute inse si-legà ran'a si numai de câtu se ivì in lupt'a sangerósa, insufletîndu si conducandu pe eroii sei spre victoria séu mórte.

Sunau tóte campanele candu a rentornatu in cetate cu victoria, poporulu i sarutá vestmintele si pitiórele calului, — ceea ce inse ea a opritu, câ-ci dícea cumca aceea e o idolatria.

Manedî neamiculu chiaru elu insusi si-a aprinsu corturile si macinele de asaltu, apoi s'a indepartatu.

— Ddieu asié voiesce, ca sê-i lasâmu sê se duca odata asié li-e pofta — cu aceste cuvinte innocinte a opritu ea persecuarea neamiciloru.

Dupa acésta a grabitu la Tours, unde ca-diendu la pitiórele lui Carolu, i-a dîsu:

— Nobile Dauphine, vina si primesce corón'a in Rheims.

Consiliarii regelui n'au voitu sê-lu lase, dar Carolu a ascultat de angerulu seu padfóriu si impreuna cu vre-o 7000 de ostasi a intreprinsu caletori'a periculósa, avendu de a trece printre tabere si cetati neamice.

Intre aceste atacuri la Iargeau virgin'a fu nimerita de o pétra, care i franse coifulu si o trenti ametîta de pe calu.

— A moritu! — eschiamara cei de pe langa dinsa. — N'a moritu; — éra s'a scolatu.

S'a aredicatu de nou si a invinsu; — astfelu una dupa alta secerandu totu victoria peste victoria, toti mai multi ostasi se adunara sub standardulu regelui, si in 16 juliu a ajunsu la Rheims, de unde a fost fugitu gard'a neamica.

Manedî se si intemplà incoronarea, Ioana mergea de-a laturea cu regele totu inarmata ca in resboiu si tienendu in mana standardulu victoriosu; — dupa incoronare lacremandu se rogà de regele ca s'o lase sê mérga catra casa, câ-ci acuma — si-a implinitu misiunea. — Regele inse n'a voitu s'o lase, ci in decemvre i-a daruitu nobilitate pentru tóte familia sa si l'au dáta éra unu privilegie sateleora Maey si Dom Remy, prin care erau scutite de contributiuni pentru totdeuna, si de acést'a s'au si bucuratu satele aceste pana pe tempulu revolutiunei francese.

Acuma Carolu se sentiá mai odihnit pe tronulu seu, calea i erá deschisa pana la Paris, dar virgin'a sentiá si marturisea, câ si-a perdutu talismanulu cerescu, — candu a sositu Bedford cu 10,000 de anglesi contra francesiloru, ea si-ovaiá si nu voiá sê primésca ataculu neamicului. Dícea, câ acuma implinindu-si misiunea, mai multu nu se lupta cu voi'a si demandatiunea lui Ddieu.

A mai seceratu cateva victorie, inse a remasu totu torturata si fatala, — la asaltulu de la Paris a cadiutu ranita, abea in catra séra au aflat'o mai mórta.

In anulu urmatoriu orasiulu Compiègne findu atacatu de Filipu din Burgundia, Ioana d' Arc a grabitu in ajutoriulu orasiului, lupt'a s'a intemplatu iu 23 maiu, — ostasii sei o parasira si ea devenì captiv'a anglesiloru. — Se adunà unu tribunalu ecclesiasticu, care ca pre o eretica si strigóia insocita cu satan'a, o condamnà la mórte. — Rusíne eterna pentru acei preoti fanatici, cari au profanatu sentiemintele cele mai nobile! — Ioana d' Arc a respunsu cu curagiu la intrebarile judecatoriloru, si a remasu

constantă pe langa afirmatiunea, că ea — a avut misiune cerésca.

Sentintă tribunalului de incuiziune condusă de episcopul de Beauvais, s'a executat în 30 maiu 1431, Ioana d' Arc, nobilă virgînă d' Orleanu fû arsa în piat'a mare din Roues, — la locul de pierdere s'a rogatu cu căldura pentru fericirea patriei sale și pentru nemulțămîntul ei rege, care neci unu pasiu n'a facutu pentru eliberarea ei. — Cenușă corpului seu a aruncat'o neamicul ticalosu în Sena.

Aureliu Emilianu.

O séra cu Andreiu Muresianu.

Adunarea generală a Asociațiunei transilvane din anul 1862 și espusetiunea împreunată cu ast'a au atrasu o multime de romani la frumosul Brasiou.

Intre acestia eram și eu.

Ca june nascutu în Ungari'a langa Beiusiu, dar de origine transilvanu, doriām sê vedu și eu patri'a stramosilor mei, — peptu mi-ardea de dorulu a potê privi acea tiera incantătoare, care fu léganulu și foculariulu desceptării năstre natiunale, — ochii mei doriau a se desfeta la vederea renumitelor frumoșe romane, — și aspiram cu pietate sântă a face cunoscintia cu barbati meniti de sôrte a conduce destinele natiunei năstre.

Marturisescu sinceru, că între toti barbati pe căti sperantia da ai potê vedé, mai alasu doi me interesau.

Andreiu Muresianu și Georgiu Baritiu.

Ser'a între 9—10 ore ajunsei la Brasiou. Chiar atunce zelosi nostri connatiunali de acolo arangiară unu conductu de factii cu musica în onorea Escel. S. D. Andreiu b. de Siaguna. Totu publiculu era de fatia. Dupa finea serenadei plecai cu consotii mei a cercă cortelu, și spre norocirea năstra unu romanu ni oferî locuintia sa.

În alta dî, dominec'a, totu Brasioulu îmbracase o splendore solenela. La 9 ore toti grabiram a asistă la sântă liturgia. Biserica română din Brasiou anevoie a vedutu candu-va în midiloculu seu unu publicu asi alesu. Acolo avui fericirea a vedé adunata la olalta florea inteligintiei romane din Transilvani'a — ma și din Romani'a participara multi barbati destinsi.

Acolo vedui întâia ora pe renumitul nostru publicistu d. Georgiu Baritiu. Idealulu ce mi-lu facui despre acestu barbatu nu corespușe realității. Cugețam, că e o personalitate atletică; și dlu Baritiu numai în aren'a diaristice și atletu, er corporalmente are o constituțiune subtilă. Asi dara me nșielai; dar ast'a nu e vin'a mea, ci a pictorului dupa alu carui desemn mi-creasem idealulu. Altfelu dlu Baritiu are necasulu acel'a, că pictorii neci odată nu-lu nimerescu bine.

Dupa finitul missei totu publiculu esî înaintea biserice și acolo multi ne facuram cunoscuti unii cu altii. Numai cu doi barbati nu potui vorbi. Acestia erau Andreiu Muresianu și Georgiu Baritiu. Împreuna cu mai multi li facuram veduța, dar nu furam norocosi ai gasi a casa.

Ser'a fui invitatu la mes'a ospitală a dlui redactoru alu „Gazetei“ Iacobu Muresianu. Aice — ca în

tote dilele pe tempulu acel'a — se adună o societate forte destinsă. Toti barbati bravi și unii cu trecutu cunoscutu de tota natiunea. Intre toti eu eram celu mai teneru, seu mai bine, uniculu teneru.

Conversatiunea curgea despre espusetiune. Intre aceste se deschise usi'a și intră unu barbatu de statura midilocia, bine facutu, cu o cautatura cam intunecosa. Vecinulu meu la întrebarea-mi, că cine este acestu barbatu? respunse:

— Andreiu Muresianu!

O simțire sacra cuprinse totu internulu meu. Anim'a-mi palpita ferbinte, și ochii-mi străluceau de voluptate cerésca. Idealulu visărilor mele, marele nostru poetu, fenomenulu seculariu pe orizontulu literaturii năstre, era aprôpe de mine, lu-vedeam cu ochii.

Dinsulu strinse man'a cu totii și venindu rendulu la mine, vecinulu me recomandă. Poetulu laureatu mistrinse man'a și dîse:

— Am cetitu poes'a dtale, ti-multiamescu.

Junele candu capeta sarutarea cea d'antăia de la amant'a sa, — seu eroulu candu se rentorna invingatoriu de pe campulu bataliei, nu sunt mai fericiti, decâtu cumu eram eu în momentul acel'a.

Marele postu romanu din Austria mi-a strinsu man'a și mi-a dîsu, că mi-a cetitu poes'a. O incurgiare fragedă ast'a din partea unui geniu fatia cu unu incepatoriu necutediatoriu.

Poes'a la care tienti era od'a ce-i adresai înainte de intalnirea năstra în „Fôia“, în care cantai:

Poetule-alu natiunei, apuca lir'a ta,

Natiunea te ascêpta, ah canta, nu nctă!

Dorere! poetulu nu ne mai incantă cu mus'a sa, lir'a lui nu mai potea sê scotia acorduri armonioșe, căci i se rupse cord'a cea mai sonora — sperantia.

Dupa ce vorbiram mai multu tempu, lu-întrebai, că de ce nu mai lucră? Mi-responduse cu dorere, că publiculu nu partinesce literatur'a, era dinsulu avendu familia trebuie sê se ingrigesca de sustinerea aceleia, și că din caus'a ast'a s'a apucatu de traducerea lui Tacitu, pentru care contele Rosetti a desiftu unu premiu frumosielu.

Sermane poete! În tota vietia ta nu ti-s'a intemplatu neci o nenorocire, decâtu numai atunce candu fusesi nascutu în sinulu unui poporu care nu te a sciutu apretiu. Ba nu! Tu avusi o vietia glorioșă, căci martiriulu inca e gloria. Tu ai desceptatu la vietia, la bucuria, o natiune, — dar ai concentratu în sinulu teu celu nobilu dorerile și suferintiele secularie ale unei natiuni.

Intre aceste ne asiediarăm la cina. Din intemplare siedui chiar langa poetulu nostru. Mi-pare reu, că memori'a-mi nu mai e în stare a spune numele toturor a celor barbati cari luara parte la acest'a cina memorabilă pentru mine. Inse mi-aducu bine a minte, că în midiloculu nostru avuram onore a salută și pe Escel. Sa mitropolitulu Alesandru St. Siulutiu. Conversatiunea fu de totu interesantă. Poetulu nostru esclă prin umorulu seu. Dar acest'a vioitiune pe mine me facu tristu. Mi-adusei a minte de lord Byron, carele a dîsu, că nu este dorere mai mare, decâtu aceea, candu cu saget'a dorerii în sinu, între ômeni trebuie sê te areti vioiu. Asi e fostu dinsulu. În peptulu seu ardea foculu celu sacru alu poesiei divine, și nu potea sê cante, pedecile materiale lu-opriau. Era unu Tantalulu modernu.

Momentulu ce urmă dupa cina nu-lu vioiu uită

neci candu. Departandu. Escel. Sa mitropolitulu, poetulu nostru la rogarea comuna incepu sê cante: „Descépta-te Romane!“ Noi ceialalti i secundaramu. „Resunetulu“ natiunei cantatu de insu-si poetulu natiunei, de acelu genú carele l'a creatu si l'a simtítu mai tare între toti romanii, carele a scrisu fia-care litera dintr' insulu cu lacrimile suferintieloru nóstre milenarie. Fati'a lui stralucea de unu estasu cerescu, ochii-i ardeau de entusiasmu si budiele-i atinse de sarutatulu museloru pronuntiau cu focu cuvintele subline.

Dupa acest'a urmara mai multe cantece, totu de dinsulu, — in fine societatea pe la 11 óre se despartí. Scriitoriulu acestoru síre si dlu Ioachimu Muresiaru asesoru la Naseudu, petrecura pe poetulu pana la locuinti'a sa. Pe cale ni se planse, cá unu amicu alu seu de la Asociatiune i-a spus, cumca i se vâ da unu premiú de totu bagatelu.

— Eu — continuâ poetulu — i-am respunsu, sê-lu deie cersitoriloru!

Dar onóre Asociatiunei transilvane, poetulu nostru primí unu premiú frumosu. Deci amiculu acel'a sêu a fostu reu informatu, sêu

In dílele urmatóre vorbii mai adese ori cu poetulu nostru si cu finea septemanei parasii Brasiovulu, ducandu cu mine reminiscintiele cele mai placute.

Inse dorere, cá abié trech unu anu si „Gazet'a“ ni aduse scirea trista, cá bardulu natiunala a repausatu.

Morisi poete mare, dar spirtulu teu remane
Eternu in romanime, eternu la gíntea ta;
Si pana voru esiste ici anime romane.
Cu santa pietate te-oru binecuentá!

Iosifu Vulcauu.

CE E NOU?

** (Tót'a Pesta e unu laboratoriu.) Pardosescu, sapa, decoréza, zugravescu pentru — incoronare. O preambulare de la cas'a orasiului pana la punte convinge pe ori si cine, cá solenitatea nu e departe. In bolte se afla de vendiare tribune ce se potú portá. Sunt de dóue urme innalte si se potú asiediá ori si unde.

** (Cine va substituí pe palatinulu?) Dupa datin'a stravechia la incoronare primatele si palatinulu ar trebui sê puna corón'a pe capulu regelui. De óre-ce inse acum nu este palatinu, veni la desbatere, cá cine sê substitue pe palatinulu? Mai antáiú propusera pe judele curiei, dar acest'a fiindu diregatoriu denumitu, propunerea nu se primí. Atunci cercara altu barbatu renumitu si alesera pe Deák, pe carele si Maj. Sa lu primí; Deák inse se retrase cu modestia, — si asié in fine decisera, ca palatinulu sê fia substituitu prin ministrulu presiedinte.

** (Medaliile de incoronare) sunt gata, fia-care membru alu dietei va capetá trei, un'a de auru si dóue de argintu.

** (Curtea) — precum spunu foile ungueresci — de aci incolo va petrece in fia-care anu patru luni in Bud'a sêu in Gödöllő, si anume dóue luni vér'a si dóue luni tóm'n'a sêu érn'a.

** (Maj. Sa imperatés'a) mai in fia-care séra face excursiune in paduriti'a orasiului. Publiculu, in sperantí'a de a poté vedé pe domnitórea, se si aduna acolo totdeuna in numeru mare.

** (Maj. Sa imperatulu) petrece la Vien'a unde se rentórese spre a deschide senatulu imperialu.

** (Mitropolitulu Siulutiu la Clusiu.) „Gazet'a“ publica urmatoriulu telegramu: Clusiu 17 maiu. Escelinti'a sa parintele nostru mitropolitu Alesandru St. Siulutiu a sositu aici alalta eri in pace si sanetosu, spre cea mai mare bucuria. Eri visita de statu si prandiú la Escelinti'a Sa comisariulu regescu. Dupa améditadi fu bineventatu, ca adeveratulu aperatoriu alu causei natiunale, de inteliginti'a romana de aici si de prin pregiuru in numeru fórte insemnatu, fara distingere de religiune, sub conducerea consiliariului aulicu Iacobi Bologna. Adi bineventare din partea comunei besericesci greco-catolice si a tenerimei studióse de la institutule de invetiamentu de aici. De séra s'a fostu preparatu serenada pompósa cu tortie. Acést'a inse fu deprecata de tempuriu de catra Escel. Sa din caus'a modestiei cunoscuta de comunu. Reintórcerea la Blasiu mane demanétia la 6 óre. Angerulu padítoriu lu-conduca si pórté in pace!

** (Corón'a Ungariei) si insemnele se voru duce in presér'a incoronării in beseric'a plebaniala, unde se va intemplá ceremoni'a. Ast'a se va face in urmatoriulu modu: in ór'a detiermurita padítorii corónéi si membri alesi pentru scopulu acest'a in cas'a magnatiloru si in cas'a reprezentantiloru se voru aduná in palatiulu regescu din Bud'a, ér oficiolatul orasiului Bud'a va acceptá conductulu la pórt'a palatiului. Dupa ce demnitarii acum numiti au adusu corón'a si insemnele, inchise intr' unu sicriu decoratu pomposu, le voru asiediá in o cocia de curte menita pentru acestu scopu; apoi conductulu va plecá in ordinea urmatóre: inante va merge o trupa de usari, dupa acestia va urmá personallu de servitori ai padítoriloru corónéi, magnatii, deputatii, episcopii. Apoi va urmuja unu grupu de soldari si alu cumaniloru cu standardele loru in frunte, dupa acestia banderúle cetátiloru soróre, primatele si alti episcopi in cocie, apoi ministri, dupa acestia ministrulu presiedinte, dupa dinsulu cocia cu corón'a si cu insemnele, de dóue lature va merge oficiolatul din Bud'a, in fine militarii si padítorii corónéi intr'o cocia cu siese cai.

** (Necrologu.) „Albin'a“ comunica urmatórea scire trista: Nicolae T. Velea protopopu gr. or. in Versietiu, dupa unu morbu indelungatu repausá in Domnulu joi in 4 maiu c. v. la unu petrariu la optu óre demanétia. Inmormentarea i va fi sambeta la 6 l. c. 3 óre dupa médiadi. Trupulu se va asiediá in beseric'a mica din Versietiu. Dia familia si consangeni n'are cine sê-lu planga, dar natiunea intréga e detóre sê verse lacrima de dorere dreptu recunoscintia pentru meritele multe ce intr'o aptivitate lunga si mare si le-a castigatu repausatulu pentru beseric'a romana si literatur'a natiunala, fara ca in víetia sê i se fia potutu dá remuneratiune ori mangaiare. Lasu altor'a se-i descrie biografi'a, si incheiu cu: Fia-i tierin'a usióra! — Margit'a 6 maiu. Alesandru J e b e l e a n u invetiatoriu.

** (Imperatés'a Siarlota) se afla in stadiulu reinsanetosiaru. De la inceputulu lui januariu n'a capetatu neci o insciintiare despre barbatulu seu, dar sperédia a-lu revedé câtú de curendu.

** (Necrologu.) Protopresbiterulu gr. ór. din Lugosiu a repausatu la 16 maiu Fia-i tierin'a usióra!

** (Incoronarea) — dupa scirile cele mai nóue se va intemplá între 8—12 juniu, ceea ce inse anevoie se póte crede. Dintre ambasadorii curtiloru straine trei voru luá parte, si a nume celu francesu, anglesu si turcu.

Literatura si arte.

* (Preser'a de 1 maiu in Beusiu.) Erá pe la 7 óre sér'a. Publiculu dintre inteliginti'a romana, magiara, si germana inundá in abundantia catra casin'a opidana, unde o sala decorata pomposu prin tenerulu pictoru Traianu Kóváry, lu-primea bucurosu. Dupa ce sal'a fú plina de totu, dóue pierdele se desfacura in dóue láturi si dintre ele aparú o dama romana, invescuta 'n vesminte nationale pline de gustu esteticu, dn'a Irin'a Antalu; aplausele ce o primí, i facura budiele sê vibre de-unu surisu feericu, si-apoi cu-o frunte seriósa cu-o facia de flacari, cu unu tonu de amazóna, incepú a dechiamá cu multu desteritate „Resunetulu“ lui A. Muresianu; catu de brilantu fú succesulu acestei dechiamári lasu sê enaredie aplausele cele sgototóse, cari au doveditu pe deplinu, cá animele ascultatoriloru au consimtítu indestulu cu anim'a poetului, cu dechiamatórea care díse :

Murimu mai bine 'n lupta cu gloria deplina,
Decátu se fimu sclavi éراس pe vechiulu nostu pa-
mentu!

Câte-va clipe inca . . . si publiculu setosu de farmeculu artei, erasi erumpe in „brávouri“ escitate de manele artificióse ale ilustrei contese Laur'a Porci'a, ce atátu de dulce sciú sê farmece audiulu ascultatoriloru prin te nurile scóse cu multa istetíme din strunele unui forte-pianu; pe tóte feciele erá depinsa placerea, incantarea. — Pierdelele se desfasura de nou si intre melodíle orchestrului ne lasa a privi, cum pasiesce incetu, cu pasuri line spre tribuna, o frageda copila romana, ~~dena Maria Draganu~~, pe frunte cu nimbulu incintiei, in mani cu cart'a de note, pe budie cu pasiunea accentelor sonóre din cantecele „Suvenirea portei“; de ati auditu vre-odata doin'a filomelei espirandu in tace-rea noptii, ve puteti imaginá incétva, câtu a fostu de dulci, de patrundiátore accentele acestui pupu de vioara; usioru se póte aplicá dara, pentru ce urárlle publiculu nu incetara, pana ce nu si-repetí pies'a, in finea ~~carei~~, si fú salutata cu buchetele cele mai frumóse. — ~~Intre-aceste~~ nu mai putínu au indestulitu acceptarea si si-a eluptatu placerea publicului si membri societatii: Ionitia Badescu prin dechiamarea sa „Emmi“ de V. Alessandri, D. Ghelesianu, J. Hocmanu si A. Draganu prin „Potpouri“ esecutatu cu multa arte pe tambura si guitariu, precum si E. Sabinu dechiamandu poem'a „Trei boferi“ de V. R. Buticescu asié si N. Mitrofanovicu, intonandu solo o doina melódiósa. — O pausa scurta dupa aceste facú sê resune de pre scena esecutarea orchestrului condusu de J. Campeanu juristu la acad. de Oradea si membru onor. a soc.-dupa aceste apoi vedemu ivindu-se de nou inantea publicului suav'a dna Irin'a Antalu, acompaniata de corulu vocacale lasandu in animele ascultatoriloru, suvenirea placuta a tanuriloru desvoltate in cantulu: „Fiica de romanu“; er' ilustri'a Contésa Laur'a Porci'a eluptandu-si de nou aplausele celoru asistenti, prin esecutarea pe forte-pianu si intonarea canteceului italianu: „Il sospiro“ del Gaetano Donizetti, totu cu aceea-si istetíme ce o caracte-risédia, totu cu aceea-si securitate cêi garantédia numele de artista. — Atentiunea publicului se acordá apoi a supra membriloru societáti: Cor. Brediceanu care a dechiamatu „Imnulu“ de J. Badescu si Corn. Piposiu dechiamandu „Pe tiermurii marei“ de Zamfirescu, ambi cu mimica binenimerita; dupa-aceea a supr'a corului

vocalu si a supra lui J. Iug'a de Selisce, care a esecutatu cu desteritate o doina pe flauta. — In fine publiculu si-mai impartasi odata inca aplausele lui Ionitia Badescu care a inchisu acést'a scena cu rapsodi'a: „Nebunulu“ — societatea in semnulu recunoscintiei si a multiamitei sale, oferi prin P. Verticu si V. Potcasiu pentru onoratele dómne diletante dóue cununi si dóue bilete cu inscriptiunea: „Suveniru de la membri societatii de leptura“ er' pentru tener'a dra Mari'a Draganu unu buchetu de flori cu unu asemenea biletu. Dupa aceste urmá unu balu plinu de vivacitate si de catra diua publiculu se departá indestulitu cu totulu si convinsu cá o societate sub o conducere intielépta, in mane cu flamur'a concordiei, póte se realizeze planuri frumóse. — b. —

Din strainetate.

— (O coalitiune de beutori.) Cetimu in o foia italiana, cumca in Milano s'a formatu o societate cu scopu de a propagá contra beuturilor spirituóse. Membri acestei societati salutarie sunt deoblegati prin juramentu, ca numai apa curata sê beie si la casulu candu vre-unulu si-ar uitá de acelu oblegamentu e supusu unei pedepse de cinci franci destinati spre scopulu societatei.

— (Contra radicaliloru!) O foia din Nou-iork aduce urmatórea notitia interesanta: Dómn'a Waters din Boone County, in nóptea trecuta a nascutu 4 fetiori, cari toti traiescu si sunt in putere. Totu acésta dómna prin trei nasceri de mai 'nainte la siese copii a mai datu viétia. Barbatulu acestei dómne e unionistu conservativu si are sperantia cá prin crescerea copiiloru sei va inspaimantá pre radicali. — Dar inca de se voru nasce mai vre-o 10—15 eroi antagonisti radicaliloru, ce se va alege de ei!

— (Espusetiunea din Moscva) a atrasu o multime de slavi din tóte partile, — acésta espusetiune etnografica e fórté interesanta din punctulu seu de vedere, cáci in tóta privinti'a merita atentiunea visitatoriloru cari dorescu a cunósce popórele slavice, — dar ceea ce mai multu atrage atentiunea Europei a supra sa, e acea impregiurare, cá pe langa scopulu scientificu alu espusetiunei, i-se insusiesce si scopu — politicu, cá-ci pre usioru ni potemu inchipui, cumca acea convenire va avé armari ponderóse pentru tóte popórele slavice. Si éta cá scirea cea mai próspeta anuntia Europei, cumcá Rieger din Boemia, la banchetulu datu in onórea slavoru de sub stepanirile straine, s'a pronuntiatu pentru infratirea si unirea toturor slavoru, cari fiindu acum uniti spiritualminte, catu de curendu trebuie sê se unéscu si in fapta. De aceea apoi cei interesati se si uita totu cam cordisiu la acea espusetiune, si abunaséma de aci in colo slavii voru fi si mai tare priveghiati.

— (Garibaldi) carele acuma e fórté sanetosu, in 15 l. e. a parasitu Fiorano si a mersu la Florentia pentru ca sê-si ocupe locul in camera.

— (Humbug.) Humbugurile, séu mintiunile scornite cu scopu de a profitá de simplicitatea mai multoru ómeni usioru credietori, mai alesu in America sunt in flóre, dar adeseori se ivescu si pe la noi. Asie unu medicu siarlatanu din America anuntia, cumca i-a succesu a face o tinctura de plante, din carea numai cinci stropi e destulu pentru ca sê-lu faca pre omu atátu de prevediatoriu, cá pare cá te-ai uitá prin tóte organele, pre

usioru se pôte vedé de ce bóla patimesce. Numai glu-
m'a acésta, e cam scumpa, cele cinci stropuri costéza
30 de franci.

— (*Pianulu în cuina.*) O dómna din Londra nu de
multu s'a fostu inoitu cu o bucatáresa, acea mai întrebá
cá óre cuin'a e destulu de uscata, nu e umeda cumva
ca nu i-se strice pianulu, si cerú ca in tóte dâlele sê
aiba cateva óre libere pentru ca sê se perfectiuneze in
musica. — Dómn'a inse nu sciú, séu nu voi sê pretiu-
iésca talentulu si zelulu musicalu alu bucatáresei si asié
— s'a stricatu invoiél'a.

— (*Ce face mod'a?*) Cocheteri'a dameloru adeseori
pretinde siertve mari; in presinte adeca — precum
scimu — e moda a portá pene 'n palaria. Apoi de can-
du s'a ivitu mod'a césta, paserile de mare sunt totu
mai rari.

— (*Avisu pentru cei ce mergu la espusetiunea din
Paris.*) Proprietariulu restauratiunei turcesci de la es-
pusetiunea din Paris face cunoscutu, cumca fiecaruia,
care va cumperá de la dinsulu 12 butelie de vinu, i-va
servi cu unu premiu statatoriu din o butelia de apa din
riulu Iordanu pentru botezare. — Vinulu apoi inca
abunaséma va fi botezatu.

— (*Duelu.*) Nu demultu in Darmstadt s'a intemp-
latu unu duelu între unu oficiru si unu medicu. Celu
din urma primí unu glontiu, — acuma apoi déca n'a
avutu pe cine sê cureze, se pôte curá pe sine. Intr' altu
chipu atâte duele se mai intempla, cá nici nu le-am po-
té însirá tóte. Apoi totusi mai vorbimu de pace eterna,
si civilisatiune!

— (*O opera noua.*) Componistulu Gounod a scrisu
musica la oper'a mai noua: „Romeo si Julia,“ — foile
franceze o lauda si ni aducu scirea, cá autornlu a ma-
datu partitur'a operei pentru unu onóru de 60,000
franci. — Cantarile melodióse suna fórté frumosu si
au unu farmecu incantatoriu, — dar multu mai frumosu
suna — 60,000 de franci!

— (*David Felicient*) inca s'a impartesitu in onóre
mare. Comisiunea din Paris insarcinata de a distribuí
premiulu de 20,000 franci celei mai escelinte opere ce
a aparutu in cei 10 ani din urma, a judecatu cunun'a
de premiulu operei „*Herculanum*“ a lui David Felicient.
Aceste le amintimu numai ca sê ne aducemu aminta,
cá noi — sufâmú numai in frundia.

* * (*Din Moscavia*) se scríe, cumca ospetii adunati
pentru cercetarea espusetiunii etnografice fura primiti
cu cea mai mare pompa in Petersburg. Óspetii au re-
masu cinci dle acolo, in cari s'au datu mai multe ban-
cheturi, representatiuni teatrale, concerturi, in cari musi-
c'a si joculu totoruru popóreloru slavice a fostu repre-
sentatu, ca óspetii sê se póta delectá.

* * (*Din Parisu*) se scríe, cumca regele Prussiei
si tiarulu Russiei nu voru cercetá de odata espusetiu-
nea internatiunala. Ast'a se intempla la dorinti'a es-
presa a imperatului Napoleonu. Politicii inse de aice
facu feliurite combinatiuni.

Gacitura de semne.

De Basilu Siatú

;e Sa -e=i* *u =o□aŞu△u
,aŞ;u o□;e△e :a::a=□
.eŞiau ,a +i △o,u+* *e
—e a? =ii +e□eŞa* *i.
A,ú ,aŞ;u : =a* *iu* *i * *a=e
JŞ △u□e ,uŞo+,u* *u,
* *u : =a.u△e =o□aŞe
□ai (e; i a li -ie=;u* *u? —
AŞ; =eiu □u =e +iaŞu.

Deslegarea gâcituri de siacu din nr. 18 :

Eu pentru tine sacratu-am tóte,
Chiar libertatea, placeri lumesci,
Tacusem tóte ce june póte,
Fetitia dulce, ce mai voiesci?!

Eu pentru tine, ca sê-ti placu tîe,
Facui vestminte serbatoresci,
Firesce cumca pe detoria,
Fetitia dulce, ce mai voiesci?!

Si-apoi in fine totu pentru tine,
Ah! creditorii cei jidovesci,
Ne-avendu parale, m'au 'nehisu in fine,
Fetitia dulce, ce mai voiesci?!

De Tiridala.

Deslegarea gâcituri de siacu din nr. 18 :
B. Popoviciu, P. Simtionu.

Modele de lucruri femeiesci.

(Suplementu la nrulu de acuma.)

1. 2. Brodari albe pentru felurite scopuri. —
3. 4. 5. Decoratiuni de coltiuri. — 7. L. M. — 8. Re-
gina. — 9. 10. Pentru camesi. — 10. Victoria. — 11.
Coltiu de guleru. — 12. Indreitura. — 13. Modelu de
seciuetiu. — 14. E. F. — 15. G. H. — 16. Garnitura.
— 17. N. O. — 18. T. K. — 19. S. — 20. Indreitura.

POSTA REDACTIUNII.

Domn J. Metiu in R. Da, a reclamá fla-care are dreptu,
— inse a vatemá fara temeiu onóra cuiva — ninene. Permite-ni
dara, cá cu unu omu carele are astfelu de idei despre cultura, nu
ne potemu degradá a procede la polemii.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu : **IOSIFU VULCANU.**

S'a tiparitu in Pest'a 1867. prin Alesandru Kocsi (in tipograf'a lui Érkövi, Galgóczy si Kocsi.) Piatia de pesci Nr. 9

La nrulu de acuma alaturamu modele de lucruri femeiesci.